

CYNGOR GWYNEDD

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	11 MAWRTH 2010
TEITL	CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL DRAFFT 2010/11
PWRPAS	CYFLWYNO CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL DRAFFT AR GYFER Y FLWYDDYN 1 EBRILL 2010 - 31 MAWRTH 2011
AWDUR	DEWI MORGAN, UWCH REOLWR ARCHWILIO A RISG
GWEITHREDIAD	CYNNIG SYLWADAU AR Y CYNLLUN YN YR ATODIAD

---

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Cyflwynir cynllun drafft o waith yr Adain Archwilio Mewnol am y flwyddyn ariannol 2010/11 (yn Atodiad 2) er sylwadaeth gan y Pwyllgor Archwilio.
- 1.2 Mae Côt Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2006 yn datgan (paragraff 7.2.4):
- “Dylai'r pwyllgor archwilio gymeradwyo, ond nid cyfeirio, y cynllun archwilio.”
- 1.3 Mae gweddill yr adroddiad yma'n egluro'r ffactorau a ystyriwyd a'r broses dechnegol a ddefnyddiwyd i gyrraedd at y cynllun a gyflwynir i'r Pwyllgor.

2. STRATEGAETH ARCHWILIO MEWNOL

- 2.1 Yn ei gyfarfod ar 20 Rhagfyr 2007 cymeradwywyd Strategaeth Archwilio Mewnol 2008-2011 gan y Pwyllgor Archwilio. Y strategaeth yma sydd yn sail i waith Archwilio Mewnol am y cyfnod dan sylw, ac mae'n esbonio sut y bydd gwaith Archwilio Mewnol yn cynnig sicrwydd am y rheolaethau mewnol sydd yn eu lle o fewn Cyngor Gwynedd. Mae'r Strategaeth wedi ei gynnwys fel Atodiad 1.
- 2.2 Blwyddyn ariannol 2010/11 fydd y flwyddyn olaf lle bydd y cynllun archwilio yn cael ei baratoi dan y strategaeth hwn; disgwylir cyflwyno Strategaeth Archwilio Mewnol 2011-2014 ddrafft i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod yn Ionawr 2011.

3. ADNODDAU SYDD AR GAEL

- 3.1 Ar sail dadansoddi'r adnoddau staffio sydd ar gael, gan gynnwys ystyried cyllidebau rhesymol ar gyfer gweithgareddau “di-gynnyrch” megis gwyliau, salwch, rheolaeth a chyfarfodydd, rhagwelir y bydd 1,557 diwrnod o adnoddau archwilio ar gael i gwblhau'r cynllun archwilio. Mae hyn ar ôl ystyried y darpariaethau canlynol:
• Darpariaeth ar gyfer cyngor ar reolaethau a phriodoldeb	77 diwrnod
• Darpariaeth ar gyfer gwaith ymatebol	165 diwrnod
• Darpariaeth ar gyfer dilyniant	80 diwrnod
- 3.2 Mae'r dyddiau hyn yn adlewyrchiad o'r hyn sydd wedi profi'n angenrheidiol yn ymarferol mewn blynyddoedd diweddar.

4. CYNLLUN ARCHWILIO GWEITHREDOL

- 4.1 Yn unol â'r Strategaeth, defnyddir camau systematig i baratoi cynllun archwilio ar sail risg. Mae camau'r broses yma wedi eu dangos yn y tabl isod.

Cam	Proses
1.	Rhoddir ystyriaeth i faterion oedd wedi eu hadnabod wrth gynllunio gwaith blynyddoedd blaenorol fel rhai byddai angen archwiliad, ond wedi eu cynnwys yng nghynllun drafft 2010/11 oherwydd diffyg adnoddau i'w cynnal yn gynharach. Asesir os yw'r materion hyn yn parhau'n berthnasol, gydag archwiliad yn ddarbodus.
2.	Unrhyw archwiliadau perthnasol oedd wedi eu cynnwys yng nghynllun 2009/10, ond yn "lithro" i 2010/11
3.	Sefydliadau (e.e. ysgolion a canolfannau hamdden) sydd yn destun archwiliadau cylchol.
4.	Materion strategol o risg uchel sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun 3-Blynedd.
5.	Ystyried pob system ariannol yn ei dro, gan ystyried archwiliadau diweddar, materion sydd wedi codi a/ neu'r angen am waith dilyniant.
6.	Archwiliadau lle mae amodau cyllido yn gofyn am fewnbwn uniongyrchol Archwilio Mewnol. Mae'r rhain yn cynnwys y Grant Ysgolion Bro, Grant Addysg Ôl-16 a'r Grant Brecwast am Ddim.
7.	Amser wedi ei neilltuo ar gyfer sicrhau fod hawliadau grantiau yn cydymffurfio â gweithdrefnau mewnol. Bwriad hyn yw lleihau'r angen am adolygiad llawn gan SAC gan felly leihau'r ffioedd sydd yn daladwy gan yr awdurdod, ac arwain at arbedion ariannol.
8.	Penawdau penodol sydd wedi eu cynnwys yn y strategaeth. Er enghraifft, Gwaith Gwrth-Dwyll, Rheoli Prosiectau a Llywodraethu Corfforaethol.
9.	Lluniwyd gweddill y cynllun trwy ystyried gweithgareddau pob uned fusnes o fewn yr awdurdod, a cynnal asesiad risg ar y gweithgareddau hyn er mwyn adnabod meysydd i'w harchwilio. Gwneir hyn trwy ystyried nifer o ffynonellau, gan gynnwys asesiadau risg busnes yr unedau busnes eu hunain, dangosyddion perfformiad yr adrannau a phenderfyniadau diweddar gan Fwrdd y Cyngor.

Tabl: Y camau yn y broses o baratoi'r Cynllun Archwilio Gweithredol

- 4.2 Mae'r cynllun archwilio drafft ar gyfer 2010/11 sy'n ganlyniad i'r gwaith yma wedi ei gynnwys yn Atodiad 2.
- 4.3 Bwriedir cynnal trafodaethau gyda'r penaethiaid adran a rheolwyr perthnasol cyn cychwyn ar yr archwiliadau hyn. Lle'n briodol, bydd eu hawgrymiadau yn cael eu hymgorffori yn y cynllun terfynol.

4. ARGYMHELLIAD

- 4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor gymeradwyo'r Cynllun Archwilio drafft ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2010 i 31 Mawrth 2011, yn ddarostyngedig i fân addasiadau yn deillio o drafodaethau pellach gyda swyddogion.

CYNGOR GWYNEDD
CYFADRAN ADNODDAU – GWASANAETH CYLLID
STRATEGAETH ARCHWILIO MEWNOL 2008-2011

CYNNWYS

1. **Amcanion a Deilliannau Archwilio Mewnol** - *Y cyfraniad y mae Archwilio Mewnol yn anelu i'w wneud i Cyngor Gwynedd yn ystod y 2008-2011, a sut y bydd yn gwneud hynny*
2. **Yr Amgylchedd Reolaeth, y Datganiad Rheolaeth Fewnol a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol** – *Y gwaith a gaiff ei gwblhau gan Archwilio Mewnol er mwyn darparu sicrwydd cadarnhaol a rhesymol er mwyn galluogi'r Rheolwr Archwilio a Risg i gynnig barn ar yr amgylchedd reolaeth i danategu'r Datganiad o Reolaeth Fewnol a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol*
3. **Adnabod a delio â risgiau** – *sut bydd Archwilio Mewnol yn adnabod a delio â materion a risgiau lleol a chenedlaethol arwyddocaol wrth gynllunio a cyflawni ei waith*
4. **Darpariaeth Archwilio Mewnol** - *Y ffyrdd y bydd adnoddau archwilio mewnol ac arbenigol yn cael eu caffael (h.y. yn fewnol, yn allanol neu cyfuniad o'r ddau)*
5. **Adnoddau a Sgiliau** - *Y dulliau o recriwtio / hyfforddi / datblygiad proffesiynol parhaus o staff archwilio mewnol er mwyn sicrhau fod ganddynt y sgiliau angenrheidiol i ddarparu gwasanaeth archwilio mewnol a chyflawni'r strategaeth yma*

1. AMCANION A DEILLIANNAU

- 1.1 Nod yr Adain Archwilio Mewnol yw cynnig hyder i'r Pennaeth Cyllid, ac fel canlyniad i drigolion Gwynedd, fod yr adnoddau hynny sydd ar gael wedi eu rheoli a'u defnyddio'n briodol, gyda thryloywder. Mae'n gwneud hyn drwy ddarparu barn annibynnol a gwrthrychol i'r Cyngor ar yr amgylchedd reolaeth trwy gynnal archwiliadau ar systemau ariannol a trefniadau rheolaeth fewnol y Cyngor, gan gynnal cyfuniad o archwiliadau risg, system, rheoleidd-dra, cyfrifiadurol a chontractau ar ystod eang o unedau busnes y Cyngor, yn unol â strategaeth yma a chynlluniau archwilio yn deillio ohono.
- 1.2 Bydd y Rheolwr Archwilio a Risg yn sicrhau fod archwilio mewnol yn cael ei ddarparu yn unol â'r Côd Ymarfer ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol ("y Côd Ymarfer") cyn belled a bo hynny yn ymarferol. I'r perwyl hwn, mae'r Rheolwr Archwilio a Risg wedi paratoi'r strategaeth archwilio yma sydd yn amlinellu anghenion archwilio y Cyngor am gyfnod y strategaeth. Bydd cynlluniau archwilio blynyddol yn deillio o'r cynllun strategol ac ymgynghoriad gydag Uwch Swyddogion, a byddant yn cael eu cytuno gyda'r Pennaeth Cyllid cyn eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio i'w mabwysiadu.
- 1.3 Wrth gynllunio a chynnal ei waith, bydd Archwilio Mewnol yn rhoi sylw arbennig i werthodd datganedig y Cyngor a'i gynorthwyo, trwy gynnal adolygiadau priodol, i sicrhau ei fod yn:
- agored ac ymatebol
  - gynaliadwy
  - gofalu
  - gynhwysol a chydradd
  - flaengar
  - gweithio ar y cyd
  - dysgu
- a hynny mewn modd priodol sydd yn ystyried yr holl risgiau a threfniadau rheoli angenrheidiol.
- 1.4 Y prif fygythiad all rwystro Archwilio Mewnol rhag cyrraedd ei amcanion yw methiant i gydymffurfio â'r Côd Ymarfer oherwydd un neu fwy o'r canlynol:
- Swyddfa Archwilio Cymru yn methu rhoi sicrwydd ar waith yr Adain, ac yn adrodd ar hynny yn eu harchwiliad o'r cyfrifon.
  - Methiant i gyfawni cyfran digonol o'r cynllun, yn unol â thargedau.
  - Methiant i gwblhau archwiliadau unigol o fewn amser.
  - Methiant i ddarparu gwasanaeth i'r safon digonol, gan arwain at fethiant i nodi gwendidau rheolaethol difrifol neu dwyll, neu rhoi arweiniad anghywir.
- 1.5 Y Rheolwr Archwilio a Risg fydd yn gyfrifol am sicrhau fod y gwasanaeth yn parhau i gael ei gynnal yn unol â gofynion y Côd Ymarfer, a hynny drwy gynnal adolygiad hunan-arfarnu yn erbyn y safonau yma o leiaf unwaith y flwyddyn.

- 1.6 Caiff perfformiad yr Adain Archwilio Mewnol ei fesur yn unol â threfn gorfforaethol y Cyngor, dan arweiniad y Gwasanaeth Polisi a Perfformiad. Ni fydd Archwilio Mewnol yn ceisio gwro o'r drefn yma mewn unrhyw fodd, ar wahân i ddarparu gwybodaeth ar berfformiad i'r Pwyllgor Archwilio (yn ychwanegol i, nid yn lle, y trefniadau corfforaethol), a hynny fel rhan o adroddiad blynyddol y Rheolwr Archwilio a Risg, a fydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ym mis Mehefin.
- 1.7 Mae Cylch Gorchwyl Archwilio Mewnol a Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio yn gosod allan y trefniadau adrodd a ddefnyddir gan Archwilio Mewnol. Strategaeth y gwasanaeth am y 3 blynedd nesaf fydd i barhau i adrodd yn yr un modd.

2. YR AMGYLCHEDD REOLAETH, Y DATGANIAD RHEOLAETH FEWNOL A'R DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

2.1 Mae Côt Ymarfer CIPFA ar gyfer Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2006 ("y Côt Ymarfer") yn diffinio Archwilio Mewnol fel a ganlyn:

"Swyddogaeth rhoi sicrwydd yw Archwilio Mewnol sydd yn darparu barn annibynnol a gwrthrychol i gyfundrefn ar yr amgylchedd reolaeth wrth werthuso ei effeithiolrwydd tra'n gwireddu amcanion y gyfundrefn. Mae'n archwilio, gwethuso ac adrodd yn wrthrychol ar ddigonolrwydd yr amgylchedd reolaethol fel cyfraniad i'r defnydd priodol, economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau."

- 2.2 Mae'r amgylchedd reolaeth yn cynnwys y systemau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol, ac mae cwmpas gwaith Archwilio Mewnol yn ymestyn i amgylchedd reolaeth gyfan y sefydliad – nid risgiau ariannol yn unig.
- 2.3 Nid oes modd archwilio pob agwedd o risg a rheolaeth pob blwyddyn, ond o fewn y gyfundrefn risg a rheolaeth bydd rhai systemau o risg uchel angen adolygiad blynyddol er mwyn i archwilio mewnol allu darparu'r sicrwydd angenrheidiol.
- 2.4 Yn gyffredinol, fodd bynnag, prin iawn yw'r meysydd hynny fydd angen adolygiad llawn pob blwyddyn. Bydd cynllunio gwaith archwilio mewnol yn cynnwys asesiad o'r risgiau ar draws y Cyngor i gyd, yn systematig fesul uned fusnes, er mwyn llunio rhaglen waith manwl blynyddol sydd yn ystyried yr adnoddau archwilio sydd ar gael. Bydd archwiliadau yn canolbwyntio ar roi sicrwydd ar y trefniadau sydd yn eu lle i liniaru'r risgiau hyn.
- 2.5 Fodd bynnag, yn ogystal â'r methodoleg a amlinellir ym mharagraff 2.4 uchod, adnabuwyd rhai meysydd sydd yn gwarantu sylw penodol yn y Strategaeth yma, sef:
- Systemau Ariannol Sylfaenol
  - Grantiau
  - Archwiliadau sy'n rhan o Amodau Cyllido
  - Ysgolion
  - Canolfannau Hamdden
  - Contractau
  - Defnydd Adnoddau
  - Gwaith Gwrth-Dwyll
  - Rheoli Prosiectau
  - Llywodraethu Corfforaethol
- 2.6 Mae gweddill y rhan yma o'r Strategaeth yn esbonio sut y byddwn yn ymdrin â'r meysydd archwilio uchod yn ystod 2008-2011.

Systemau Ariannol Sylfaenol

- 2.7 Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi adnabod y systemau ariannol sylfaenol canlynol sydd angen sylw gan Archwilio Mewnol yn flynyddol:
- Y Prif Gyfriflyfr
  - Taliadau
  - Dyledwyr
  - Cyflogau
  - Derbyn Arian
  - Rheoli Trysorlys
  - Cysoni Banc
  - Trethiant Lleol
  - Budd-daliadau
- 2.8 Strategaeth Archwilio Mewnol fydd i gynnal adolygiad systemau manwl, llawn ar y systemau hyn bob yn ail flwyddyn, ond gan asesu'r risgiau rheolaeth yn barhaol. Wrth baratoi'r cynllun archwilio blynyddol, rhoddir ystyriaeth i'r canlynol:
- Blwyddyn archwilio yr adolygiad llawn diweddaraf
  - Datblygiadau yn y system
  - Meysydd risg penodol sydd wedi codi yn ystod yr archwiliad manwl sydd yn gwarantu adolygiad pellach
  - Unrhyw faterion na fu'n bosib eu harchwilio yn ystod yr archwiliad system diweddaraf am ba bynnag reswm
  - Digwyddiadau yn ystod y cyfnod ers yr adolygiad llawn diwethaf sydd wedi amlygu risgiau newydd
  - Newidiadau deddfwriaethol.

Grantiau

- 2.9 Gall grantiau, yn enwedig grantiau Ewropeaidd, fod yn faes o risg uchel, o ystyried y bygythiad y gall arian gael ei grafangu'n ôl gan y corff cyllido os oes pryderon yn bodoli am weinyddiaeth grantiau.
- 2.10 Gan ddilyn yr egwyddor ei bod yn well fod unrhyw wendidau mewn gweinyddiaeth yn cael eu hamlygu yn gynnar gan Archwilio Mewnol, yn hytrach na gan arcwhwilwyr allanol pan y gall fod yn rhy hwyr, bydd gweinyddiaeth sampl o grantiau ar draws y Cyngor yn cael eu harchwilio yn flynyddol.

Archwiliadau sy'n rhan o Amodau Cyllido

- 2.11 Mewn rhai achlysuron, bydd y corff sy'n ariannu cynllun penodol yn mynnu adolygiad archwilio mewnol, unai yn flynyddol neu yn achlysurol. Mae'r mwyafrif o'r rhain yn deillio o Lywodraeth y Cynulliad. Bydd amser penodol yn cael ei neilltuo yn y cynllun archwilio blynyddol lle mae'n ofynnol, fel rhan o'r amodau cyllido, i Archwilio Mewnol gynnal adolygiadau.

Ysgolion

- 2.12 Yn dilyn cyfnod y strategaeth flaenorol, sef 2005-2008, ymddengys y byddai'n fuddiol i ail ystyried dyraniad anoddau archwilio i ysgolion ar gyfer y 3 blynedd nesaf. Mae asesiad o brofiadau'r 3 blynedd diweddar yn awgrymu fod ymweliad ag ysgolion uwchradd pob 2 flynedd ychydig yn ormodol, ond fod angen ymweld â'r ysgolion cynradd yn amlach.
- 2.13 Fel canlyniad, strategaeth Archwilio Mewnol am 2008-2011 fydd cynnal adolygiadau sefydliad llawn, "traddodiadol" ar yr 14 ysgol uwchradd a'r 3 ysgol arbennig pob 3 blynedd.
- 2.14 Mae gan Wynedd 106 o ysgolion cynradd. Bydd cyfnod y strategaeth yma yn gyfnod o newidiadau mawr yn nhrefniadaeth ysgolion cynradd y sir, a all effeithio ar asesiadau risg.
- 2.15 Bydd ysgolion cynradd parhau i gael ar harchwilio ar sail thema, fydd yn eu tro wedi eu penderfynu ar sail asesiad risg. Y bwriad yw peidio dewis sampl o ysgolion cynradd ar gyfer yr archwiliadau hyn ar hap, ond yn hytrach anelu i ymweld â phob ysgol gynradd yn gyfnodol wrth gynnal yr adolygiadau hyn, gan anelu i ymweld â phob ysgol gynradd pob 3 blynedd.
- 2.16 Bydd y rhestr o pa ysgolion cynradd fydd yn derbyn ymweliad Archwilio Mewnol ac ym mha flwyddyn yn oes y strategaeth yn cael ei lunio cyn cychwyn blwyddyn ariannol 2008/09. Bydd hyn yn sicrhau ymweliad Archwilio Mewnol â phob ysgol cynradd yn ystod cyfnod y strategaeth.

Canolfannau Hamdden

- 2.17 Yn ystod 2005-2008, byddai canolfannau hamdden y Cyngor yn cael eu harchwilio pob 2 flynedd. Tra fod y sefydliadau hyn yn parhau'r feysydd o risg uchel, yn 2008-2011 bydd y canolfannau yn cael eu harchwilio pob 3 blynedd, ond gyda mwy o feysydd risg yn cael eu cynnwys yn yr archwiliad. Fel canlyniad, er y bydd y canolfannau yn cael eu harchwilio yn llai aml, bydd mwy o amser yn cael ei wario ar pob archwiliad unigol.

Contractau

- 2.18 Y strategaeth archwilio contractau dros y cyfnod fydd i barhau i symud i ffwrdd o'r trefniadau traddodiadol o gynnal archwiliadau manwl ar gyfrifon terfynol, gan annog gwasanaethau i ddarparu pecyn o bapurau gwaith gyda phob cyfrif terfynol. Ar gyfer cyfnod 2008-2011, y strategaeth ar gyfer cynllunio gwaith archwilio contractau fydd:
- Contractau Cyfalaf sy'n ymwneud â chaffael systemau Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu – archwiliadau i'w cynnal gan y Tîm Archwilio Adnoddau a Chorfforaethol
  - Contractau Cyfalaf eraill – archwiliadau i'w cynnal gan y Tîm Archwilio Amgylchedd
  - Contractau Refeniw – archwiliadau i'w cynnal gan y tîm archwilio cyfadrannol perthnasol.

Defnydd Adnoddau

- 2.19 Bydd cyfnod 2008-2011 yn dair blynedd ble bydd rhaid canfod arbedion ariannol sylweddol o fewn y Cyngor, unai trwy wella effeithlonrwydd neu dorri gweithgareddau. Bydd y risgiau sydd ynghlwm â hyn yn cael sylw a blaenoriaeth uchel pan yn cynllunio gwaith archwilio mewnol, gan gynnwys ystyriaeth o'r systemau rheolaeth fewnol fydd yn cael eu heffeithio gan doriadau mewn gwasanaeth, ac adolygiadau gwerth am arian ble'n briodol.

Gwaith Gwrth-Dwyll

- 2.20 Nid cyfrifoldeb Archwilio Mewnol ydi canfod twyll. Fodd bynnag, mae'r risg o dwyll yn real, ac yn rhywbeth y mae'n rhaid i bawb sydd yn ymdrin ag arian cyhoeddus fod yn ymwybodol ohono. Fel rhan o Strategaeth Archwilio Mewnol 2008-2011, bydd archwiliadau penodol, rhagweithiol yn cael eu cynnwys yn y cynlluniau archwilio blynyddol er mwyn cael sicrwydd fod y risg o dwyll yn cael ei ystyried a'i liniaru ar draws yr Awdurdod.

Rheoli Prosiectau

- 2.21 Mae cyfundrefn rheoli prosiectau wedi ei gyflwyno yn y Cyngor, yn seiliedig ar egwyddorion methodoleg PRINCE2. Bydd y Rheolwr Archwilio a Risg yn datblygu trefniadau ar gyfer rôl Archwilio Mewnol mewn Rheoli Prosiect yng Nghyngor Gwynedd, ac yn sicrhau mewnbwn priodol i brosiectau arwyddocaol yr awdurdod.

Llywodraethu Corfforaethol

- 2.22 Mae disgwyl i Archwilio Mewnol gynnal adolygiadau a chynnig barn ar drefniadau llywodraethu'r awdurdod. Bydd archwiliadau o'r math yma yn cael eu cynnwys yn y cynlluniau archwilio blynyddol, gan gynnwys archwiliadau ar y cyd gydag Uned Briodoldeb y Cyngor mewn meysydd perthnasol, yn unol â protocol cydweithio sydd wedi ei sefydlu. Bydd y meysydd i'w harchwilio yn cael eu hadnabod mewn trafodaethau gyda'r Swyddog Monitro a'r Swyddog Priodoldeb.
- 2.23 Mae'r angen am Ddatganiad Rheolaeth Fewnol wedi bod yn statudol ers rhai blynyddoedd bellach, gyda'r DRhF yn cael ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ar yr un pryd â'r Datganiadau Cyfrifon.
- 2.24 Yn ystod oes y Strategaeth Archwilio Mewnol yma, mae disgwyl y daw gofyn am Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol (*Annual Governance Statement*) i rym. Bydd y DLIB yn ymgorffori'r wybodaeth a'r sicrwydd sydd eisioes wedi eu cynnwys yn y DRhF, ond ym mynd ymhellach o ran cynnwys gwybodaeth am drefniadau Llywodraethu Corfforaethol yr awdurdod. Bydd y gofynion hyn yn derbyn sylw fel rhan o'r broses o gynllunio gwaith Archwilio Mewnol.

3. ADNABOD A DELIO Â RISGIAU

- 3.1 Mae'r broses gorfforaethol o adnabod bygythiadau a chyfleon (h.y. adnabod risgiau) yn rhan o drefniadau cynllunio busnes – "Cyflawni" – yr awdurdod. Bydd y risgiau sydd wedi eu hadnabod yn y broses yma gan pob uned fusnes yn cael eu hystyried fel rhan o broses cynllunio gwaith Archwilio Mewnol (gweler paragraff 2.4).
- 3.2 Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn rhan o Uned Archwilio a Risg o fewn y Gwasanaeth Cyllid. Oherwydd hyn, fe fydd perthynas agos rhwng darpariaeth y gwasanaeth sydd yn cydlynnu ymdrechion rheolwyr y Cyngor i adnabod, cofnodi a rheoli eu risgiau, a'r gwasanaeth o fewn y Cyngor sydd yn ei le er mwyn sicrhau fod y rheolaethau sydd yn lliniaru'r risgiau hyn yn gweithio yn effeithiol.
- 3.3 Mae timau ar wahân yn gyfrifol am weithredu'r ddau swyddogaeth, ond y Rheolwr Archwilio a Risg yn gyfrifol am reoli'r ddwy ddisgybliaeth o fewn y Cyngor. Fel canlyniad, pwysleisir:
- Fod rhaid i'r swyddogaeth rheoli risg o fewn y Cyngor gydweithio mewn partneriaeth agos gyda rheolwyr yr awdurdod i ddatblygu'r asesiad risg corfforaethol
  - Mai perchnogaeth rheolwyr y Cyngor, nid yr Uned Archwilio a Risg, ydi'r asesiad risg corfforaethol
  - Nad yw ymlyniad y Rheolwr Archwilio a Risg yn rhwystro Archwilio Mewnol rhag rhoi barn annibynnol a gwrthrychol ar ddigonorwydd rheolaeth risg mewn unrhyw feysydd penodol.

4. DARPARIAETH ARCHWILIO MEWNOL

- 4.1 Strategaeth Archwilio Mewnol am y tair blynedd hyd at 31 Mawrth 2011 fydd i gynnal gwasanaeth mewnol, gan brynu ychydig o arbenigedd mewn meysydd penodol. Nid yw'r strategaeth yn cynnwys cynnal adolygiadau ar y cyd gyda cyrff allanol.
- 4.2 Bydd rheolaeth o fewn yr Adain Archwilio Mewnol yn parhau i ddilyn trefn hirearchaidd syml. Bydd gan pob un o'r timau archwilio arweinydd, fydd yn gyfrifol am drefnu, goruchwylio ac adolygu gwaith eu tîm; bydd y pedwar arweinydd tîm yn atebol i'r Rheolwr Archwilio a Risg.
- 4.3 Bydd Archwilio Mewnol yn prynu gwasanaeth archwilwyr dros dro gan asiantaethau recriwtio arbenigol dim ond pan fydd hyn yn gwbl angenrheidiol, er mwyn llenwi dyddiau archwilio a gollwyd oherwydd salwch neu swyddi gwag.
- 4.4 Rhagwelir y bydd yr Adain Archwilio Mewnol yn parhau i gael un cwsmer allanol, sef Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Ni fydd yr adain yn chwilio am gwsmeriaid allanol eraill ac os bydd corff allanol yn gwneud cais am wasanaeth yr adain cynhelir asesiad trylwyr a chynhwysfawr cyn dod i gasgliad ar y cynnig.

Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu

- 4.5 Er mwyn ategu'r sgiliau sydd eisioes yn eu lle, bydd Archwilio Mewnol yn defnyddio arbenigwyr ym maes Technoleg Gwybodaeth er mwyn cynorthwyo gydag archwiliadau penodol, ond rhagwelir y bydd yr angen yma yn llai na'r hyn a fu yn y dair blynedd blaenorol yn sgil datblygu capasiti mewnol.

5. ADNODDAU A SGILIAU

- 5.1 Mae strwythr yr Adain Archwilio Mewnol yn 11.5 o staff (cyfatebol i amser llawn), heb gynnwys y Rheolwr Archwilio a Risg. Mae'r adnoddau staff hyn wedi eu rhannu i bedwar tîm archwilio, pob un yn gyfrifol am archwilio un o gyfadranau'r cyngor. Mae union niferoedd yr archwiliwyr ym mhob un o'r tîmau hyn wedi eu dyrannu ar sail asesiad o'r nifer dyddiau archwilio sydd yn angenrheidiol ar gyfer pob cyfadran, ond bydd lefel o hyblygrwydd yn cael ei gynnal er mwyn sicrhau fod cynlluniau archwilio blynyddol yn parhau i roi'r gorchudd archwilio angenrheidiol. Bydd staff yn cael eu symud rhwng tîmoedd fel sy'n briodol.
- 5.2 Fel rhan o'r broses o adnabod yr adnoddau archwilio sydd ar gael, bydd y Rheolwr Archwilio a Risg hefyd yn creu cyllideb amser i pob archwiliwr fydd yn cynnwys amcangyfrif amser ar gyfer pethau megis gwyliau, salwch a rheolaeth.
- 5.3 Bydd pob cynllun manwl blynyddol yn cynnwys darpariaeth ar gyfer gwaith ymgynghorol/cynghori, archwiliadau ymatebol/ymchwiliadau arbennig a gwaith dilyniant. Bydd y darpariaethau hyn wedi eu llunio ar sail hanesyddol, ond gan gynnwys isafswm o 150 diwrnod ar gyfer archwiliadau ymatebol/ymchwiliadau arbennig ac isafswm o 75 diwrnod ar gyfer gwaith ymgynghorol/cynghori.

Hyfforddiant a Sgiliau

- 5.4 Strategaeth yr Adain Archwilio Mewnol am y dair blynedd hyd at 31 Mawrth 2011 fydd parhau i ddatblygu ac atgyfnerthu'r cymysgedd o sgiliau a phrofiad o fewn y gwasanaeth, wedi'i gynorthwyo gan "fatrics cymwyseddau" ac adolygiadau ôl-archwiliad, yn ogystal â'r gyfundrefn gwerthuso staff gorfforaethol. Bwriedir parhau i anelu i gael isafswm o 2 archwiliwr (heb gynnwys y Rheolwr Archwilio a Risg) sydd yn gymwysiedig â chorff CCAB neu'r IIA, yn ogystal a sicrhau fod o leiaf un archwiliwr yn derbyn hyfforddiant tuag at gymhwyster broffesiynol ar unrhyw adeg.
- 5.5 Bydd Archwilio Mewnol wedi ei ymglymu hefyd i gynnal hyfforddiant i bob un o'r archwiliwyr. Bwriedir cynnal tri cwrs y flwyddyn ar sgiliau archwilio, unai yn fewnol neu ar y cyd gyda chynghorau eraill, a bydd disgwyl i bob un o'r archwiliwyr fynychu'r rhain. Mae hyn uwchlaw unrhyw hyfforddiant arbenigol penodol y bydd yn disgwyledig i swyddogion ei dderbyn.
- 5.6 Bydd pob archwiliwr sydd yn aelod o gorff proffesiynol hefyd yn ymgymryd â datblygiad proffesiynol parhaus (CPD) yn unol â gofynion y corff penodol hwnnw.

Cynllun Archwilio Mewnol 2010/11

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Dyddiau
CORFFORAETHOL		
1-CORFF-08/2011ffon	Rheolaeth Ffonau Symudol	20.00
1-CORFF-08/2011ynni	Defnydd Ynni	20.00
1-CORFF-11/2011	Trefniadau Adolygu Perfformiad Staff - Gwerthuso	20.00
1-CORFF-12/2011	Trefniadau Datgelu - Ymwybyddiaeth o'r Polisi Canu'r Gloch	15.00
1-CPGV-01/2011ags	Cyfrannu at Ddarparu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol	20.00
1-CPGV-02/2011	Trefniadau Atal Twyll - "Llyfr Coch" CIPFA	20.00
1-CTRT-04/2011	Amseriad cychwyn gwaith ac arwyddo-selio contractau	10.00
1-CTRT-06/2011	System e-Dendro	15.00
1-GRANT-AMG/2011	Grantiau (Grwp Amgylchedd)	30.00
AE-TAL-04/2011	Prydlondeb Talu Anfonebau	20.00
AO-ARL-05/2011	NFI (Y Fenter Twyll Genedlaethol)	40.00
BE-POL-07/2011	Gwirio Dangosyddion Perfformiad	30.00
BE-POL-18/2011	Arbedion Effeithlonrwydd	20.00

ADDYSG

Consortium Addysg

4-DAT-X-ADD/2011brec	Grant y Fenter Brecwastau Am Ddim mewn Ysgolion Cynradd	15.00
4-DAT-X-ADD/2011bro	Grant Ysgolion Bro Llywodraeth Cynulliad Cymru	6.00
4-DAT-X-ADD/2011yb	Grant Cymorth i Benaethiaid Mewn Ysgolion Bach	6.00
4-DAT-X-ELWa/2011	Grant Addysg ôl-16	1.50

Disgyblion a chynhwysiad

4-ADD-PART/2011	Partneriaethau Addysg	10.00
-----------------	-----------------------	-------

Ysgolion

EADDAY4002/2011	Ysgol Dyffryn Ogwen	12.00
EADDAY4003/2011	Ysgol Botwnnog	11.00
EADDAY4007/2011	Ysgol Dyffryn Nantlle	12.00
EADDAY4009/2011	Ysgol Eifionydd	11.00
EADDAY4032/2011	Ysgol Uwchradd Tywyn	11.00
EADDAY4033/2011	Ysgol y Berwyn	12.00
EADDAY4034/2011	Ysgol Ardudwy	11.00
EADDAY4036/2011	Ysgol Friars	12.00
EADDAY4037/2011	Ysgol Tryfan	12.00
EADDAY4040/2011	Ysgol Glan Y Mor	11.00
EADDAY7000/2011	Ysgol Coed Menai	11.00

ADNODDAU DYNOL

Cefnogol

2ADN-ADY-GWES/2011	Trefn Archebu Gwestai	10.00
--------------------	-----------------------	-------

Iechyd a Diogelwch

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Dyddiau
BC-PER-02/2011ffi	Iechyd a Diogelwch - y "fflyd Iwyd"	20.00
BC-PER-02/2011ysg	Iechyd a diogelwch - tripiâu ysgol	25.00
Polisi Adnoddau Dynol		
BC-PER-08/2011	Rheolaeth fflecsi-TOIL-gweithio o gartref	25.00
Uned Cefnogol		
2ADN-CEFN-01/2011	Gwirio Rhestrau Gweithwyr	10.00

CYLLID

Cyfrifeg

AN-ACY-01/2011	Tendr Bancio	10.00
AN-ACY-02/2011cyf	Cyfrifeg Cyfalaf	20.00
AN-ACY-07/2011	Paratodau ar gyfer IFRS	30.00

Pensiynau a Chyflogau

AL-CYF-01/2011	Gweithredu Newidiadau Cyflog	15.00
AL-CYF-01/2011sys	System Personel-Cyflogau Newydd	25.00
AP-PEN-07/2011	Pensiynau - Cyfraniadau gan gyflogwyr	30.00

Refeniw

AA-AR-01/2011	Trefniadau derbyn arian	15.00
AA-AR-02/2011	Gwaredu cyfarpar y cyn-swyddfeydd arian	5.00
AB-BD-01/2011	System Budd-daliadau - Rheoli Gwybodaeth a Chyfrifiadau	30.00
AB-BD-01/2011tai	Taliadau budd-dal yn dilyn trosglwyddiad y stoc dai	15.00

DARPARU A HAMDDEN

Cefnogaeth Busnes a Gweinyddiaeth

5-GOF-CACI/2011	System CACI	25.00
-----------------	-------------	-------

Gofal Cymunedol

GDAPR-GC02/2011	Ailalluogi Gofal Cartref	20.00
-----------------	--------------------------	-------

Hamdden

EHAMAC6405/2011	Canolfan Hamdden Plas Silyn	10.00
EHAMAC6421/2011	Canolfan Hamdden Glaslyn	10.00
EHAMAC6443/2011	Canolfan Hamdden y Pafiliwn	10.00
EHAMAC6444/2011	Neuadd Chwaraeon Bro Ffestiniog	10.00
EHAMAC6446/2011	Canolfan Hamdden Glan Wnion	8.00

Preswyl a Dydd

GDAPR-H01/2011	Gweinyddu Meddyginiaeth yng nghartrefi'r Cyngor	25.00
----------------	---	-------

DEMOCRATIAETH A CHYFREITHIOL

Cofrestru

BB-YSG-03/2011	Gweinyddu'r Gofrestr Etholiadol	10.00
----------------	---------------------------------	-------

ECONOMI A CHYMUNED

Adfywio Cymunedol

BE-POL-10/2011	Cist Gwynedd	10.00
BE-POL-10/2011bro	Swyddogion Adfywio Bro	18.00

Hyfforddiant Gwynedd

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Dyddiau
HGT-01/2011	Trefniadau Trosglwyddo Hyfforddiant Gwynedd	10.00
Morwrol a Pharciau Gwledig		
EHAMZ-01/2011	Parciau Gwledig	10.00
Sgiliau a mentergarwch		
DDAT-AD06/2011	Llwyddo'n Lleol	20.00
Strategaeth a Datblygu		
DDAT-AD-05/2011	Prosiectau Cynllun Datblygu Gwledig Cymru	25.00

GOFAL CWSMER

Cyfathrebu

BD-PW-09/2011	Diweddarau'r wefan a'r safle mewnruwyd	15.00
---------------	--	-------

Cyswllt Cwsmer

BD-PW-02/2011	Canolfan Gyswllt Galw Gwynedd	15.00
---------------	-------------------------------	-------

Gwybodaeth

BD-PW-10/2011	Cofrestr Tir ac Eiddo (Uned Wybodaeth)	10.00
---------------	--	-------

EDIW-UBD-01/2011	Uned Rheoli Cofnodion	10.00
------------------	-----------------------	-------

Technoleg Gwybodaeth

AW-TG-07/2011a	Rheolaethau Sanctuary	15.00
----------------	-----------------------	-------

AW-TG-07/2011b	Defnyddwyr Rhwydwaith Trydydd Parti	15.00
----------------	-------------------------------------	-------

AW-TG-07/2011c	Gweithio Symudol a Diogelwch y Perimedr	15.00
----------------	---	-------

AW-TG-08/2011	Cytundebau ESCROW	25.00
---------------	-------------------	-------

AW-TG-11/2011ctrc	Contractau TGCh	10.00
-------------------	-----------------	-------

Tir ac Eiddo'r Cyngor

BA-EID-02/2011	Cynllun Rheoli Asedau	30.00
----------------	-----------------------	-------

GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Ar draws yr adran

5-GOF-GCY-ST/2011	Strategaeth Gofalwyr (Cynllun 3 blynedd)	20.00
-------------------	--	-------

5-GOF-X-CYLL/2011	Cyllidebu Datganoledig (Cynllun Gweithredu Adolygiad ar y Cyd)	25.00
-------------------	--	-------

GRH-GW02/2011	Cyllid Cleientau ac "Appointeeships"	20.00
---------------	--------------------------------------	-------

Oedolion

GDAPR-M01/2011	Iechyd Meddwl - Cynllun "Taith i Waith" (Grant Cydgyfeiriant)	15.00
----------------	---	-------

GGWAS-D07/2011	Anabled Dysgu - Llety Addas i Fyw (Cynllun 3 blynedd)	15.00
----------------	---	-------

GGWAS-H02/2011	Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol i Bobl Hyn (Cynllun 3 blynedd)	18.00
----------------	---	-------

GGWAS-H07/2011	Gwasanaethau Oedolion - Partneriaethau	20.00
----------------	--	-------

Plant a Theuluoedd

GGWAS-PLANT1/2011	System Integredig Plant	20.00
-------------------	-------------------------	-------

PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL

Ar draws yr adran

3-AMG-ACGC/2011	Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd Cymru	20.00
-----------------	-------------------------------------	-------

Gwaith Bwrdeistrefol

PBW-07/2011	"Amgylchedd o Ansawdd"	20.00
-------------	------------------------	-------

Gwaith Priffyrdd

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Dyddiau
PPR-CON-01/2011	Cytundeb Fframwaith Cynnal Ffyrdd	25.00
PPR-CYN-03/2011	Cyflwr Ffyrdd - Archwiliadau a chwynion y cyhoedd	15.00
Rheoli Gwastraff a Strydoedd		
3-AMG-TOI/2011	Costau Toiledau Cyhoeddus	7.50
PBW-10/2011	Strategaeth Gwastraff	20.00
RHEOLEIDDIO (CYNLLUNIO, TRAFNIDIAETH A GWARCHOD Y CYHOEDD)		
Amgylchedd		
3-AMG-GWLAD/2011part	Gwasanaeth Amgylcheddol - darpariaeth ar y cyd	20.00
Cynllunio		
DCYN-RD-01/2011	Cynllunio - cyfeirio i'r Pwyllgor Cynllunio Canolog	10.00
Gwarchod y Cyhoedd		
BB-YSG-10/2011	Trwyddedau Tacsis	20.00
Trafnidiaeth a Gofal Stryd		
DDAT-CC-01/2011	Uned Cludiant Integredig	25.00
STRATEGOL A GWELLA		
Caffael ac Effeithlonrwydd		
BE-POL-08/2011	Caffael Cynladwy (Cynllun 3-blynedd)	20.00
BE-POL-08/2011e	Prosiect e-Gaffael	20.00
Cyfeiriad Strategol		
1-GRANT-CORFF/2011	Grantiau: Corfforaethol	35.00
T-TAI-C02/2011	Tai - Hawliau Enwebu	16.00
YMGYNGHORIAETH GWYNEDD		
Ar draws yr adran		
PYMG-CON/2011	Cyfrifon Terfynol: Ymgynghoriaeth Gwynedd	5.00
PYMG-CON/2011deth	Ymgynghoriaeth Gwynedd - Dethol Contractwyr	15.00
		1,557.00